

Satakunnan
hyvinvointialue

Euroopan unionin
rahoittama
NextGenerationEU

Suomen
kestävän kasvun
ohjelma

PIKASSOS

Sosiaalinen raportointi Satakunnassa 1/2024 – 7/2024

Lisätietoja antavat:

Minka Leino-Holm, minka.leino-holm@pikassos.fi

Sosiaalialan osaamiskeskus Pikassos

Mari Lönnberg, mari.johanna.lonnberg@sata.fi

Kestävän kasvun Satakunta 2 -hankkeen Rakenteellisen sosiaalityön raportointi -osa-alue

Sosiaalinen raportointi?

Sosiaalinen raportointi on tärkeä tapa tehdä rakenteellista työtä. Se tarkoittaa työssä saadun nk. hiljaisen tiedon näkyväksi tekemistä. Asiakastietojärjestelmiin ei (vielä) voi kirjata havaintojaan yhteiskunnasta, lainsäädännön epäkohdista tai toimivista kirjauksista, näkemiään kohtuuttomia tilanteita tai todistamiaan onnistumisia – näitä varten on kuitenkin onneksi olemassa oma lomakkeensa.

Katso Etelä-Savossa tehty lyhyt (n. 2,5 min) video siitä, mitä sosiaalinen raportointi tarkoittaa: <https://youtu.be/t4XAwQSOK9o?si=mCX1CJ-x2O8rbbbA>

Sosiaalisen raportoinnin lomake ei vaadi kirjautumista. Lomake on aina käytettävissäsi. Sosaalialan osaamiskeskus Pikassos vastaa raporttien analysoimisesta ja kokoamisesta.

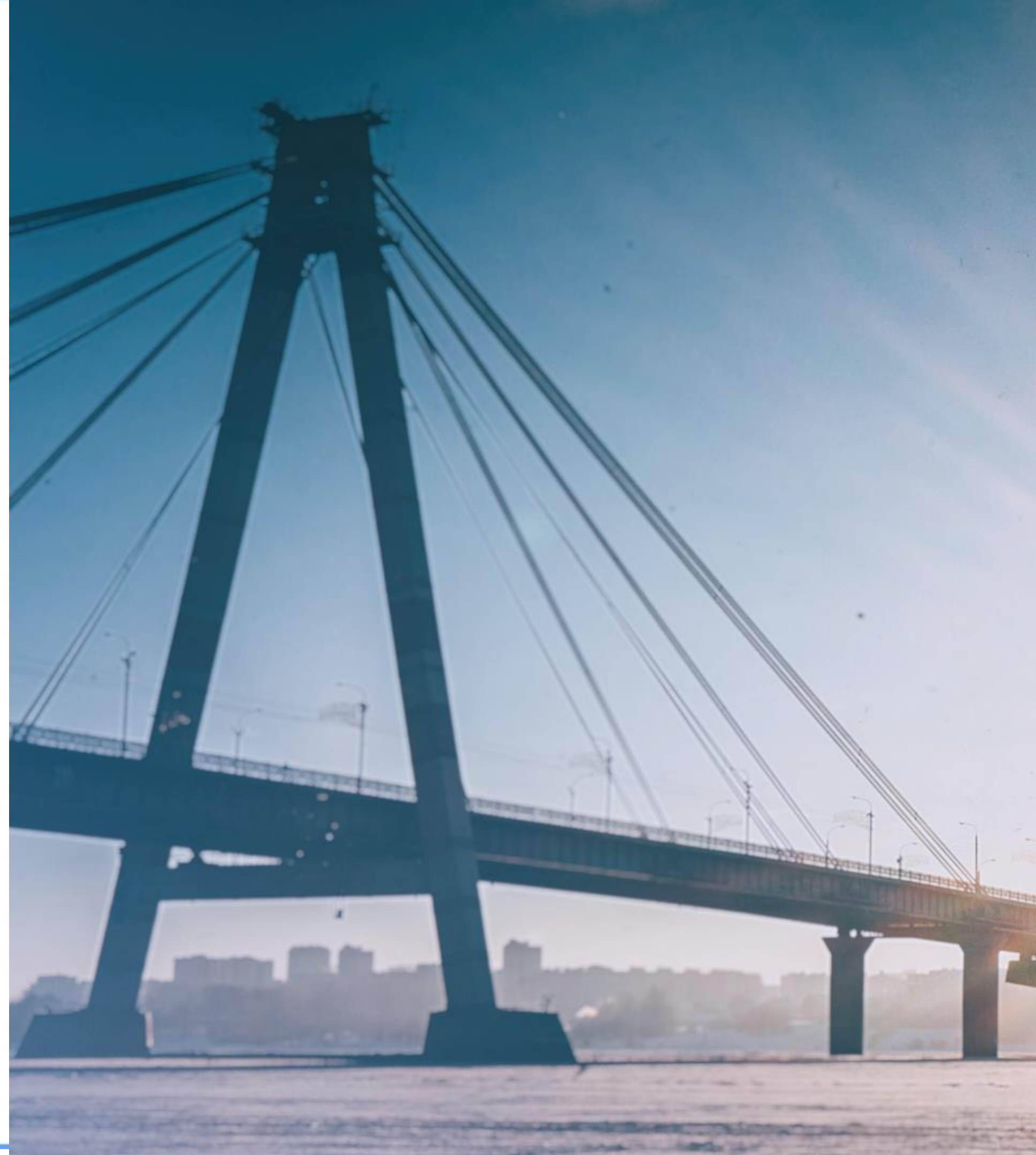
Raportin voi tehdä koska tahansa. Raportin voi tehdä yksin tai yhdessä, tiiminä. Raportoitava asia, havainto tai ilmiö voi olla positiivinen tai negatiivinen. Se voi toimia ideana uusille kehittämistoimille tai pohjatietona päätösten tukena. Raportit tukevat muuta tietoa (esim. tilastotietoa, tutkimustuloksia, asiakastietoa) tuoden niihin uutta näkökulmaa ja selityksiä.

Satakunnassa sosiaalista raportointia toteuttavat Sosiaalialan osaamiskeskus Pikassos ja Kestävän kasvun Satakunta 2 -hankkeen Rakenteellisen sosiaalityön raportointi -osa-alue yhteistyössä.

Lisätietoa antavat:

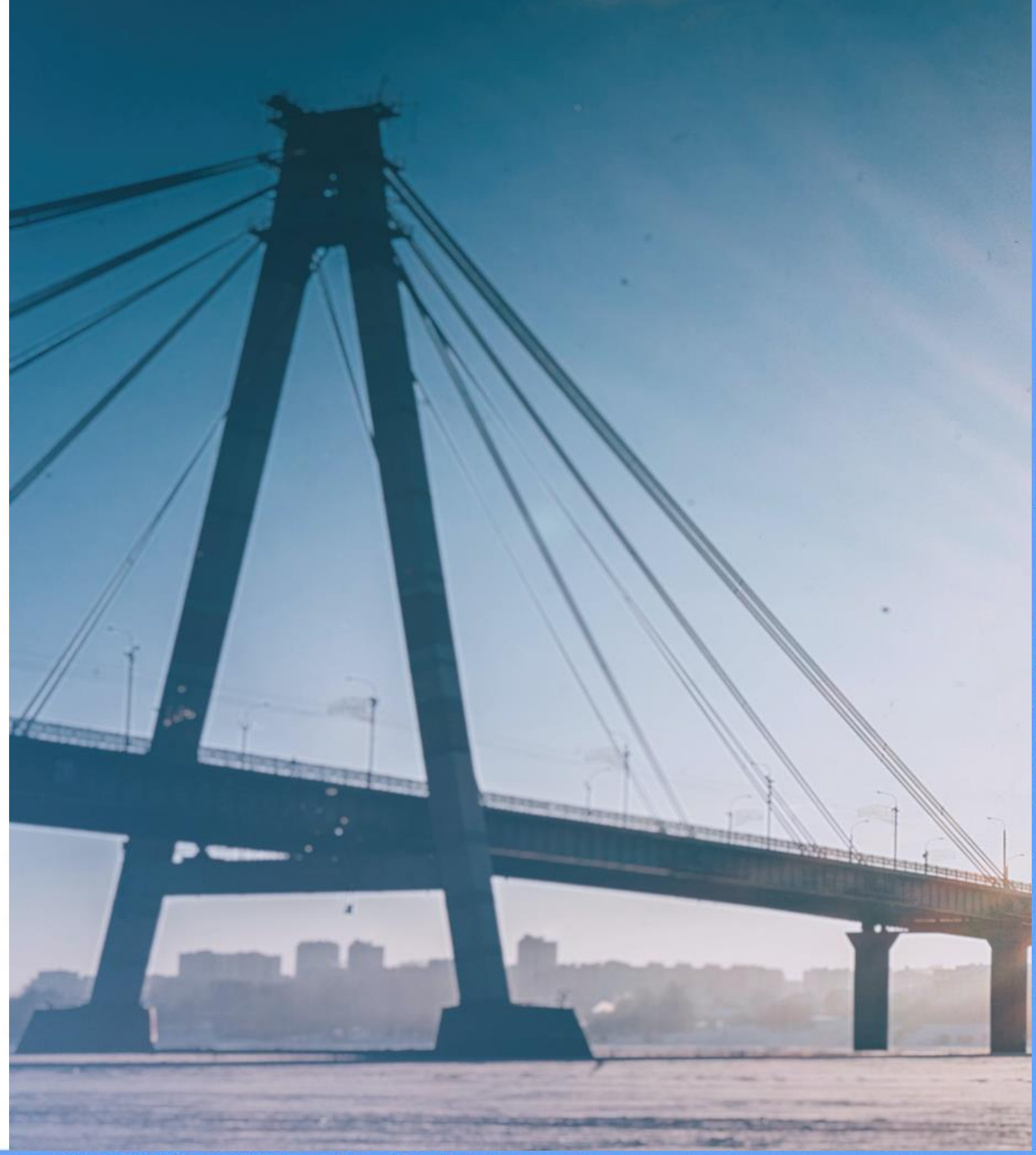
Minka Leino-Holm, sosiaalialan osaamiskeskus Pikassos, minka.leino-holm@pikassos.fi

Mari Lönnberg, Kestävän kasvun Satakunta 2 -hankkeen Rakenteellisen sosiaalityön raportointi -osa-alue, mari.johanna.lonnberg@sata.fi

Huomioita rapoteista ja raporteista ajanjaksolla 1-7/2024:

- Yhteensä yli 20 raporttia: 11 raportointia sosiaalisen raportoinnin työkalun kautta, lisäksi 11 raporttia muuta kautta (mm. TALTU-hankkeen kysely, muut kanavat).
- Vastaajat eli raportoijat pääasiassa sosiaali- ja terveysalan ammattilaisia eri palvelutehtävistä. Lisäksi yksittäisiä muita vastaajia (järjestötoimija, kaupunkilainen).
- Raportoidut huomiot pääasiassa omassa työssä tehtyjä havaintoja tai työyhteisössä puheeksi tulleita ilmiöitä.
- Raportit liittyvät pääasiassa koko maakunnan alueeseen, muutaman raportin osalta erityisesti tietyn kunnan alueeseen.

Positiivisia havaintoja:

- Ikääntyneiden gerontologisen sosiaalityön puuttumiseen on herätty Satakunnassa.
- Lastensuojelussa työskentelee monia motivoituneita ja osaavia ammattilaisia.
- Aikuissosiaalityön asiakkailta saama palaute on pääasiassa myönteistä.
- Sosiaalihuollon tarpeen ilmoittamisesta on hyviä kokemuksia ja yhteistyö lastensuojelun kanssa on ollut sujuvaa.
- Maahanmuuttotiimi on osaava ja avulias.

Huolta aiheuttavia havaintoja:

Sote-palveluiden saatavuuden heikentyminen:

- Palvelupaikkoja karsitaan mutta asiakkaiden kynnys hakeutua saamaan palvelua toiselle paikkakunnalle on korkea.
- Haasteeksi nousee myös kuljetuksiin liittyvät kustannukset.
- Asiakkaat arvioivat useiden kymmenten kilometrien matkat liian pitkeiksi, kun on kyse esimerkiksi säännöllisestä intervallijaksosta.
- Terveyskeskuksen palveluiden saatavuus on heikentynyt huomattavasti (Pori).
- Palveluasumisen ja henkilökohtaisen avun saatavuus on heikkoa.
- Vammaispalveluiden työpaikkaohjaajien työmäärä on asiakkaan ja omaisen silmin kohtuuton, eikä tukea saa riittävästi tai oikeaan aikaan.
- Kehitysvammaisten nuorten palveluiden tulevaisuus huolestuttaa. Asumisvalmennus ja asumisen tuki on minimaalista.
- On tullut esiin, ettei moni tiedä ehkäisevästä ja täydentävästä toimeentulotuesta. Lisäksi EU-ruokalahjakorttien jakamisesta ei ole saatavilla riittävästi tietoa.
- Tästä ilmiöstä on laajasti havaintoja ja raportointeja eri palvelutehtävistä ja eri puolilta maakuntaa muissakin yhteyksissä.

→ Asiakkaat, omaiset sekä ammattilaiset tulisi ottaa mukaan palveluiden suunnitteluun ja kehittämiseen.

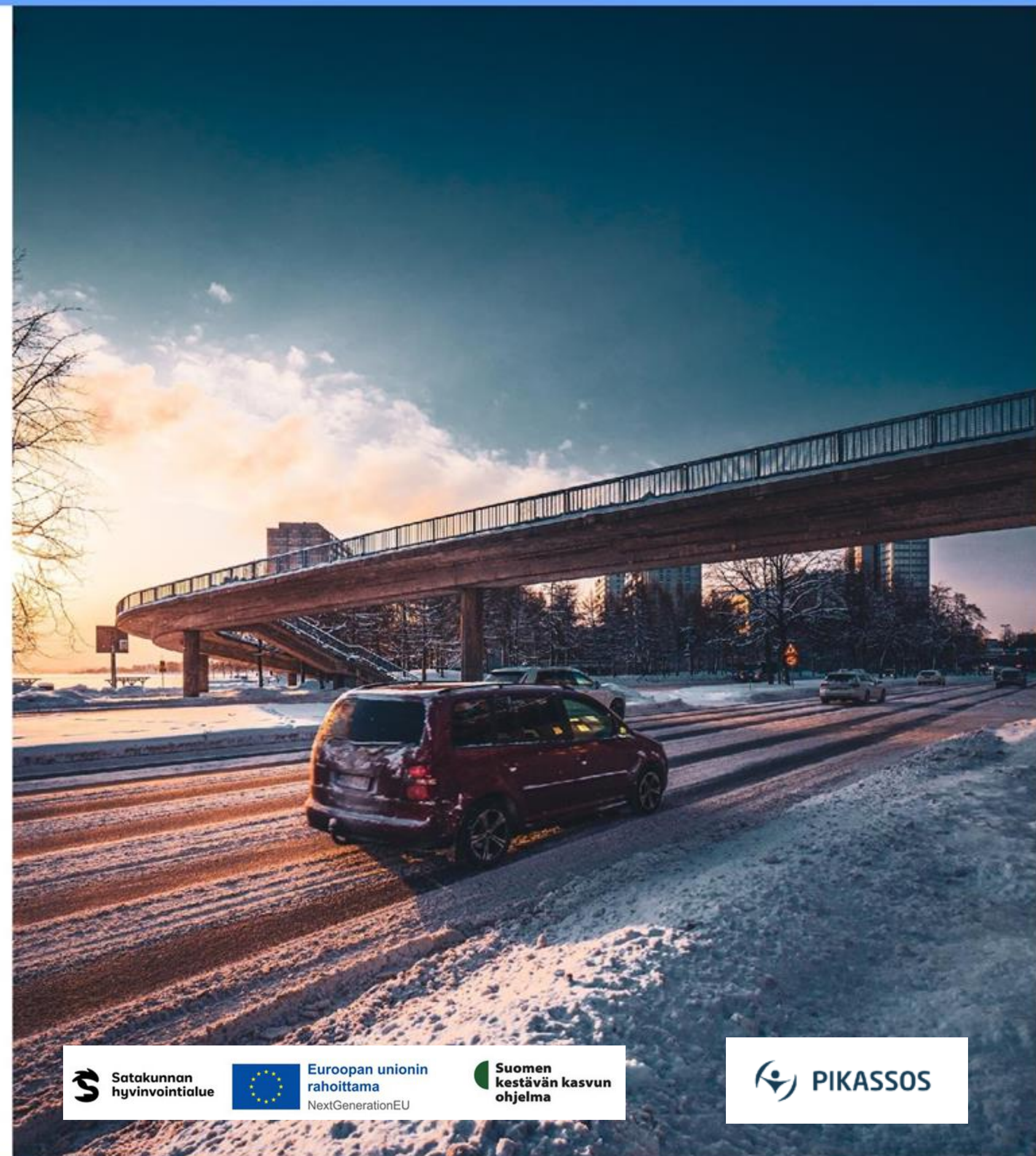

Huolta aiheuttavia havaintoja:

Lastensuojelun kriittinen tilanne Satakunnassa:

- Lastensuojelun asiakasmitoitus ei toteudu avohuollossa.
- Sekä sosiaalityöntekijöitä että johtavia sosiaalityöntekijöitä ei onnistuta rekrytoimaan.
- Esihenkilötyö kärsii, kun johtavilla sosiaalityöntekijöillä ja päälliköillä on vastuullaan asiakastyötä.
- Tilannetta kuvataan täysin kestävämmäksi ja pitkään jatkuneeksi, eikä siihen vaikuta olevan tulossa ratkaisuja useista epäkohtailmoituksista huolimatta.
- Ammattilaisten huoli heikoimmassa asemassa olevien lasten tilanteista ja turvaamisesta, heidän etunsa vaarantumisesta sekä lain vaatimusten täyttämisestä.
- Sosiaalityöntekijät ovat jaksamisen äärirajoilla.

→ Nykyisille työntekijöille tulee taata työrauha ja tukea heidän pysymistään työkuoroissa. Lain määräämää asiakasmäärää tulee ryhtyä noudattamaan. Hyvinvointialueen tulee tehdä konkreettisia toimia nykyisten työntekijöiden jaksamisen ja työssäjatkamisen tukemiseksi.

Huolta aiheuttavia havaintoja:

Opiskelijoiden tilanne Suomessa ja Satakunnassa:

- Ammatilaisen ja asiakkaan huoli maan hallituksen opiskelijoihin kohdistuvista leikkauksista ja niiden vaikutuksista.
  - Lukiolaisten huoli siitä, että rahapula ajaa lopettamaan opinnot tai vähintään tekee yhteisiin tapahtumiin osallistumisesta mahdotonta ja aiheuttaa ulkopuolisuutta.
  - Ammatilaisen huoli opinnot keskeyttävien opiskelijoiden hyvinvoinnista ja yksinäisyyden lisääntymisestä.
- Toisen asteen opintojen säilyttäminen maksuttomina sekä vaikeassa asemassa olevien opiskelijoiden aiempaa parempi tukeminen.

Huoli tiukoista ja tiukentuneista kriteereistä sote-palveluissa:

- Palveluissa on tiukat myöntämisen kriteerit. Tämä vaikeuttaa palveluiden saamista oikea-aikaisesti sekä aiheuttaa palveluiden väliin putoamista, mikä on erityisen haavoittavaa esimerkiksi läheistukiverkottomille ihmisille.
- Asiakkaiden luottamus hyvinvointialueen palveluja ja avun saamista kohtaan on heikentynyt. Palveluiden koetaan olevan vaikeasti tavoitettavissa.
- Kun säännölliset ja matalan kynnyksen palvelut ovat puutteelliset, hakeutuvat asiakkaat päivystykseen.

Huolta aiheuttavia havaintoja:

Sote-palveluiden supistamisen, siirtämisen tai lakkauttamisen vaikutukset asiakkaisiin:

- Kuntouttavan työtoiminnan loppuminen vaikuttaa toiminnassa mukana olevien arjen hallintaan ja kokemukseen elämän sisällöstä sekä sosiaalisista kontakteista (Eura).
- Matalan kynnyksen kohtaamispaikkojen ja sosiaalisen kuntoutuksen ryhmätoiminnan supistaminen ja siirtäminen toiselle paikkakunnalle vaikeuttaa nykyisten asiakkaiden pääsemisen palvelun piiriin, tai tekee siitä mahdotonta (Kokemäki/Kumu).
- Matala kynnyksen ja sosiaalisen kuntoutuksen palveluista supistaminen vaikeuttaa tukea tarvitsevien ihmisten tuen saamisen mm. opintoihin tai työelämään eteenpäin pääsemiseksi.
- Tästä ilmiöstä on laajasti havaintoja ja raportointeja eri palvelutehtävistä ja eri puolilta maakuntaa muissakin yhteyksissä.
- Saattohoitoon ja/tai perusterveydenhuoltoon ei panosteta tarpeeksi.
- Maahanmuuttajatiimiä ei tulisi lakkauttaa.

Huolta aiheuttavia havaintoja:

Satakuntalaisten ikääntyneiden palvelut:

- Sosiaalihuoltolain mukainen sosiaaliohjaus puuttuu kokonaan ikääntyneiden palveluista Satakunnassa, ja sosiaalityö on puutteellista.
- Asiakkaat, joilla on vaikeita elämänhallinnan ongelmia, eivät saa tarvitsemaansa tukea ja apua.
- Ikäryhmä on suuri ja ikäryhmässä on paljon erityisen tuen tarpeessa olevia ihmisiä. Erityisen tuen tarve ei lopu ihmisen ikääntyessä – miksi muilla ikäluokilla on mahdollisuus sosiaalityöhön ja -ohjaukseen mutta ikääntyneillä ei?
- Mielenterveys- ja päihdeongelmaisten ikääntyneiden palvelut ovat erittäin heikkoja Satakunnassa. ASSI-yksikön tuki on koettu toimivaksi silloin, kun se ulottuu ikääntyneisiin.
- Keskuskaupunkien ulkopuolella asuu ikääntyneitä, joilla on monia asumisen tai kotona pärjäämisen haasteita; ei tule juomakelpoista vettä, puulämmitys, koti useassa kerroksessa, lumiset talvet, pihatyöt, avun saamisen vaikeudet.

→ Ikääntyneiden palveluihin tarvitaan useita sosiaaliohjaajia, jotta ikääntyneiden palvelut saadaan lainmukaiselle tasolle. Asiakkaila on oltava mahdollisuus tavata sosiaalityöntekijää tai sosiaaliohjaajaa lain määrittämässä ajassa. Olemassa olevien sosiaalityöntekijöiden yhteystiedot on oltava saavutettavasti saatavilla, jotta asiakkaat voivat ottaa yhteyttä heihin.

Huolta aiheuttavia havaintoja:

Yhteiskunnallinen tilanne ja leikkausten vaikutukset 1/2:

- **Yhteiskuntarauha ja katuturvallisuus** tulevat olemaan uhattuina, kun erityisen vaikeassa tilanteessa olevien ihmisten epätoivo syvenee ja vaihtoehdot selviytymisen turvaamiseksi vähenevät. Asiakkaat kuvaavat epävarmuutta, ahdistusta sekä pelkoa tulevasta ja **vihaa ja katkeruutta** yhteiskuntaa kohtaan. Tämän huolen jakavat sekä vaikeassa tilanteessa olevien ihmisten kanssa työskentelevät ammattilaiset, että vaikeissa tilanteissa elävät asiakkaat. Ammattilaiset ovat huolissaan omasta turvallisuudestaan.
- Asumistukea on leikattu, perusomavastuu on kasvanut, korvausprosentti on pienentynyt ja ansiotulovähennys on poistunut keväällä 2024. Nämä uudistukset ovat tarkoittaneet **kymmeniä tai satoja euroja pienempää kuukausibudjettia** monelle. Kuukausibudjetin pienennys aiheuttaa asiakkaissa ahdistusta ja pelkoa. **Leikkaukset kasaantuvat jo valmiiksi vaikeassa asemassa oleville**. Lisäksi suunnitelmissa on asumistuen kuntaryhmituksen uudistaminen. Muutos pienentää mm. Porissa asuvien tukea useilla kymmenillä euroilla. Lisäksi yleisen asumistuen maksaminen omistusasuntoihin päättyy vuonna 2025. **Pelko tulevaisuudesta** heikentää selvästi asiakkaiden mielen hyvinvointia ja vaikuttaa esimerkiksi heidän vanhemmuuteensa.
- Ammattilaiset raportoivat, että jo nyt erityisen haavoittuvassa tilanteessa olevilla on **todellisia vaikeuksia löytää nk. kohtuuhintaisia asuntoja**. Nämä asunnot vuokrataan pääosin luottotiedot omaaville opiskelijoille. Omistusasuntoa ei välttämättä saa myytyä. Ammattilaiset saavat asiakkailta kuulla, että jo tällä hetkellä asumismenoista selviytyminen on vaikeaa. Asiakkaat etsivät kohtuuhintaisia asuntoja tuloksetta. **Muuttamisen kustannukset ja sen tuomat muutokset arkeen** (esim. lasten koulumatkat) huolettavat monia. Asiakkaat ovat raportoineet että nyt, kun asumismenojen maksimimäärän ylittävää vuokraa voidaan huomioida vain 3 kuukauden ajan, **asunonäytöissä on paljon ihmisiä**, jotka etsivät edullisempaa asuntoa. Kelan mukaan kohtuuhintaisia asuntoja on tarjolla mutta asiakkaissa on lukemattomissa asunonäytöissä käyneitä ihmisiä, jotka eivät ole hakemuksistaan huolimatta saaneet uutta halvempaa asuntoa. **Tämä kierre osuu kipeästi ihmisten omanarvontuntoon ja heikentää heidän hyvinvointiaan**.
- Aikuissosiaalityön ammattilaiset ovat saaneet **puheluita hätääntyneiltä ihmisiltä**, jotka pohtivat leikkausten kohdentumista ja sitä, miten he voivat varautua niihin. Ihmiset ovat ahdistuneita, pelokkaita ja tarvitsevat paljon tukea. Esimerkiksi pienituloisella ja vähävaraisella ikääntyneellä ei ole tosiasiasa mahdollisuuksia vaikuttaa omaan taloudelliseen tilanteeseen, vaan he ovat täysin hallituksen tekemien päätösten armoilla. Ihmiset ovat itkeneet puhelimesta ja toivoneet **lopetuspillereitä** jaettavan.

Huolta aiheuttavia havaintoja:

Yhteiskunnallinen tilanne ja leikkausten vaikutukset 2/2:

- Yleinen arvonlisäverokanta nousee 24 prosentista 25,5 prosenttiin 1.9.2024 alkaen, mikä vaikuttaa **elinkustannuksiin** monelta osin. Ihmiset ovat todella ahdistuneita ja pelokkaita tulevien leikkausten sekä hinnannousujen yhtälöstä ja sen vaikutuksista arkeensa.
- Yleisen arvonlisäveron noston lisäksi hallitus on päättänyt nostaa myös lääkkeiden arvonlisäveron 10 prosentista 14 prosenttiin. Lääkkeiden omavastuuosuus tulee nousemaan 50 €:sta 75 €:oon vuoden 2025 alusta. Vuoden 2025 tulee olemaan erityisen vaikeassa asemassa olevien kannalta äärimmäisen vaikeaa aikaa, kun **tuloja leikataan ja menot kasvavat**. Jo tällä hetkellä moni ammattilainen raportoi asiakkaiden **tinkivän lääkemenostaan** eli käyttävän lääkkeitä määrättyä pienemmillä annoksilla tai jättävän lääkkeitä ostamatta. Joidenkin sairauksien kohdalla tämä johtaa lopulta sairaalahoidon tarpeeseen. Yhä useampia asiakkaita avustetaan hakemaan toimeentulotukea lääkkeisiin. **Lääkeomavastuun nosto ja lääkkeiden verotuksen tiukentuminen osuu erityisesti jo valmiiksi vaikeassa asemassa oleviin ihmisiin.** Asiakkaat ovat kertoneet välttelevänsä terveydenhuollon käyntejä, sillä niihin ei ole enää varaa.
- Korotukset esim. lapsilisiin eivät ole helpottaneet vaikeassa tilanteessa olevien perheiden tilannetta, kun samalla heidän etuuksistaan on leikattu ja elinkustannukset ovat nousussa.
- Ammatillaiset raportoivat asiakkaiden kuvaavan leikkausten ja yhteiskunnallisen tilanteen herättävän ahdistusta, pelkoa, toivottomuutta, epävarmuutta, huolta, näköalattomuutta, vihaa, surua ja katkeruutta. **Asiakkaat kuvaavat kokemuksia syrjään ajamisesta.** Ammatillaiset itse kuvaavat samankaltaisia tunteita, lisäksi he kuvaavat voimattomuutta ja turhautumistaan.
- **Ammatillaiset arvioivat, että monet leikkaukset ja tiukennukset tulevat näkymään ehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen hakija- ja myöntämismäärissä, ruoka-avun hakijamäärissä, sote-palveluiden tarpeen lisääntymisessä tai itsemurhien määrän kasvussa.**

Huolta aiheuttavia havaintoja:

Henkilöstön hyvinvointi ja johtaminen:

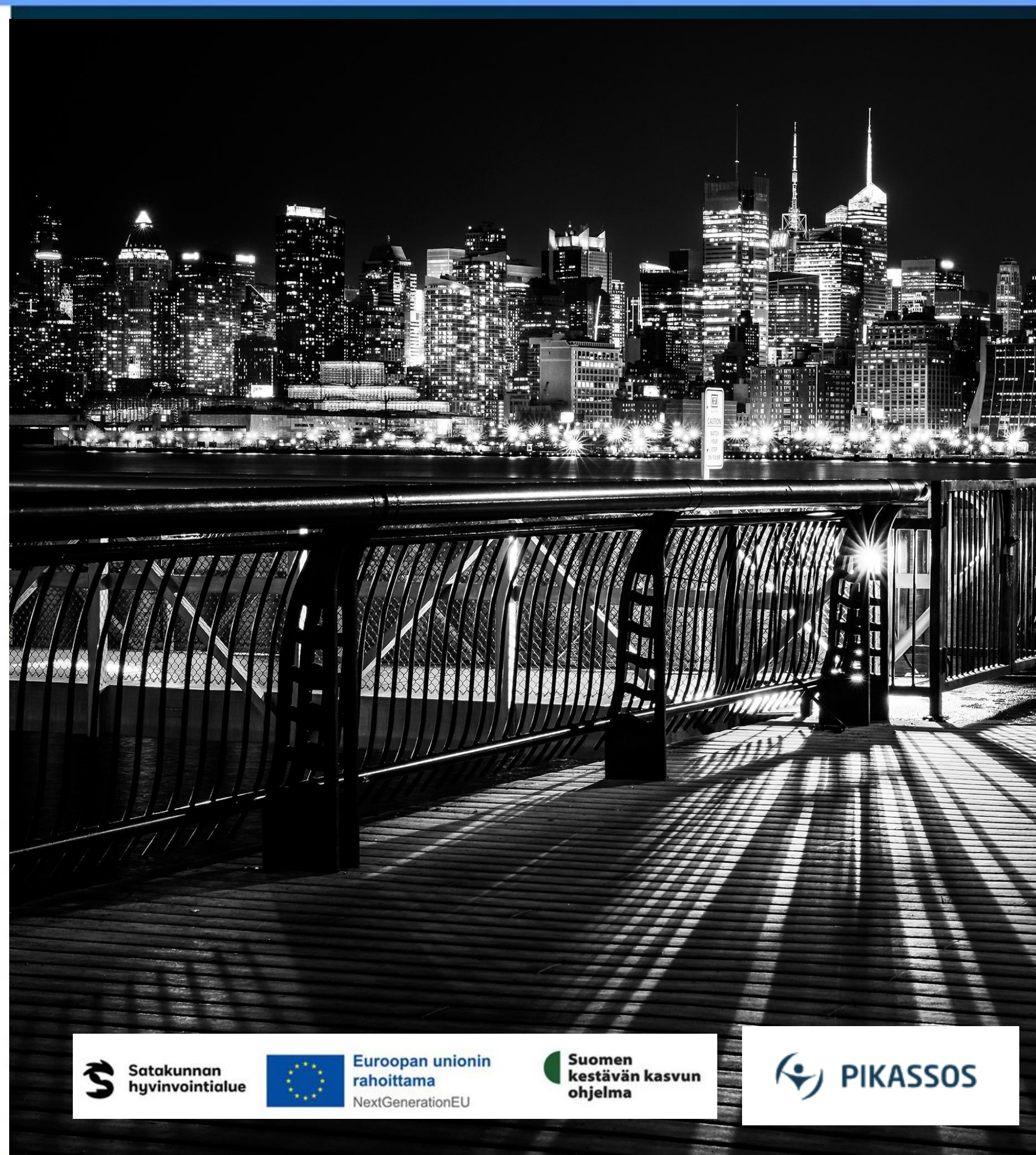
- Henkilöstöä kohdellaan epätasa-arvoisesti, mikä on uhka työhyvinvoinnille.
  - Johtamista tehdään ns. ylhäältä alaspäin.
  - Työntekijöillä ei ole mahdollisuutta tehdä työtään lain mukaisesti.
- Työntekijöiden osallisuuden toteutumiseen tulee panostaa.

Omaishoitajien tilanne Satakunnassa:

- Omaishoitajat on jätetty yksin, eikä heihin olla yhteydessä kenenkään taholta. Oikeuksista ja mahdollisuuksista tiedottaminen on puutteellista.
- Omaishoitajiin tulee olla säännöllisesti yhteydessä sekä osoittaa eri tavoin, että heidän tekemäänsä työtä pidetään arvokkaana.

Avotöissä käyvien ruokailun tukeminen:

- Avotyössä käyvät ovat aiemmin lounastaneet kunnan toimipisteessä maksuttomasti mutta hyvinvointialueen aloitettua ruokailu on tullut maksulliseksi: Vuonna 2023 hinnaksi muodostui 8 € ja vuonna 2024 hinta nousi 11,10 €.
  - Avotyöntekijöitä ei katsota hyvinvointialueen työntekijöiksi eli he eivät saa ruokaa henkilökuntahintaan. Yhteinen ruokailu turvallisessa ympäristössä ja mahdollisuus terveelliseen ateriaan on ollut avotyössä oleville henkilöille tärkeä mahdollisuus. Hintojen noustua moni on korvannut lounaan välipalalla tai mikroateriaalla, eikä yhteisölliseen ruokailuhetkeen sekä kokemukseen työelämää kiinteästi kuuluvasta ruokatauosta ole enää mahdollisuutta.
- Avotyöntekijöille tulee mahdollistaa kohtuuhintainen lounasruoka.

Yhteenvetoa ratkaisuehdotuksista:

- Asiakkaiden, omaisten sekä ammattilaisten osallisuuden vahvistamiseen tulisi panostaa edelleen, heidät kannattaa ottaa mukaan palveluiden sekä palveluverkon suunnitteluun ja kehittämiseen. Työntekijöiden osallisuuden toteutumiseen tulee panostaa.
- Omaishoitajien jaksamiseen ja hyvinvointiin kannattaa satsata. Heihin tulisi olla säännöllisesti yhteydessä sekä osoittaa eri tavoin, että heidän tekemäänsä työtä pidetään arvokkaana.
- Avotyöntekijöille tulisi mahdollistaa kohtuuhintainen lounasruoka. Pieni panostus, jonka vaikutukset voivat olla panostusta huomattavasti suurempia.
- Ikääntyneiden palveluihin tarvitaan useita sosiaaliohjaajia, jotta ikääntyneiden palvelut saadaan lainmukaiselle tasolle. Asiakkaila on oltava mahdollisuus tavata sosiaalityöntekijää tai sosiaaliohjaajaa lain määrittämässä ajassa. Olemassa olevien sosiaalityöntekijöiden yhteystiedot on oltava saavutettavasti saatavilla, jotta asiakkaat voivat ottaa yhteyttä heihin.
- Toisen asteen opintojen säilyttäminen maksuttomina sekä vaikeassa asemassa olevien opiskelijoiden aiempaa parempi tukeminen.
- Nykyisille työntekijöille tulee taata työrauha ja tukea heidän pysymistään työkuuntoisina. Lain määräämää asiakasmäärää tulee lastensuojelussa ryhtyä noudattamaan. Hyvinvointialueen tulee tehdä konkreettisia toimia nykyisten työntekijöiden jaksamisen ja työssäjatkamisen tukemiseksi.

Lisätietoja antavat:

Minka Leino-Holm, minka.leino-holm@pikassos.fi
Sosiaalialan osaamiskeskus Pikassos

Mari Lönnberg, mari.johanna.lonnberg@sata.fi
Kestävän kasvun Satakunta 2 -hankkeen
Rakenteellisen sosiaalityön raportointi -osa-alue

